

Sosiaali- ja
terveysministeriö
kirjaamo.stm@gov.fi
asin.posti.stm@gov.fi

Satakunnan hyvinvointialueen lausuma sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain arviointiin VN/27681/2025/2025

Satakunnan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain arviointiin.

Satakunnan hyvinvointialueen näkemys on, että valvontalaki on vahvistanut omavalvontaa, asiakas- ja potilasturvallisuuden kehittämistä ja seurantaa sekä laadun- ja riskienhallintaa.

Omavalvonnan ja turvallisuuden menetelmät ovat vakiintumassa, mutta yhtenäisiä toimintamenettelyjä ei ole vielä päästy luomaan kansallisesti. Omavalvonnan seuranta ja raportointi on edistynyt positiiviseen suuntaan ja tiedon avoin käsittely lisää läpinäkyvyyttä, joka tukee sosiaali- ja terveyspalveluiden laadunhallintaa. Vaikka valvontalaki on tuonut monia positiivia asioita, lainsäädännön sisältö ja tulkinta vaatii joiltain osin täsmennyksiä. Haasteelliseksi koetaan myös valvontaviranomaisten alueellisesti toisistaan eroava ohjaus lain suhteen.

Kansallisesti tulisi yhtenäistää ja täsmentää valvontalain ja muiden hyvinvointialueita ohjaavien lakien (mm. terveydenhuoltolaki) sekä toimintaa ohjaavien dokumenttien (esim. STM Turvallinen lääkehoito-opas) käsitteitä (esim. palveluyksikkö, toimintayksikkö, palvelupiste, työyksikkö).

Hyvinvointialueiden raportointivelvoitteita palveluiden järjestäjänä tulisi katsoa kokonaisuutena. Omavalvonnan raportointia on haastavaa soveltaa muihin raportointikäytäntöihin nykyisellä 4kk seurantajaksolla. Tarkoituksenmukaisempi seurantajakso voisi olla 6kk, jolloin valvontatietoa raportoitaisiin osana organisaation muuta raportointia ja tätä tukee myös Thl:n keräämä mittaritieto.

Valvontalain 29 §:n mukainen ilmoitusvelvollisuus ja 34 §:n mukainen viranomaisen välinen yhteistyö ohjaa päällekkäiseen ilmoittamiseen. Pykälän 29:n 1. mom. edellyttää, että ilmoitus tehdään sekä järjestäjälle että valvontaviranomaiselle. Pykälän 34 § 2. mom. vaatii taas, että järjestäjän on ilmoitettava valvontaviranomaiselle välittömästi salassapitosäännösten estämättä valvontaviranomaiselle palveluntuottajan tai tämän alihankkijan toiminnassa ilmenneet asiakas- ja potilasturvallisuutta olennaisesti vaarantavat epäkohdat sekä asiakas- ja potilasturvallisuutta vakavasti vaarantaneet tapahtumat,

vahingot tai vaaratilanteet sekä sellaiset puutteet, joita ei ole korjattu annetusta ohjauksesta huolimatta. Tästä aiheutuu turhaa byrokratiaa ja hallintotoimenpiteiden lisäämistä.

Käsitteet “olennaisesti vaarantavat epäkohdat” ja “vakavasti vaarantaneet tapahtumat, vahingot tai vaaratilanteet ja puutteet, joita palveluntuottaja ei ole kyennyt tai ei kykene korjaamaan omavalvonnallisin toimin” tulee selkeyttää. Nyt hyvinvointialueet tulkitsevat näitä itsenäisesti ja tekevät ilmoituksia sen perusteella eri tavoin. Myös valvovat viranomaiset tulkitsevat lakia eri tavoin. STM ohjeistaa osaltaan asiaa Vakavien vaaratapahtumien tutkinta -oppaassa. Ohjeistus on osin ristiriitaista valvontalain tulkintaan nähden. Turvallisuuskulttuuri on perustunut sosiaali – ja terveystaloudessa jo yli 20 vuotta avoimeen ja syyllistämättömiin kulttuurin periaatteisiin. Vakavien vaaratapahtumien tutkinnassa on turvattu tapahtumassa osana olleiden työntekijöiden anonymiteetti. Vaaratapahtuminen syntyy on monesti systeemilähtöinen ja tapahtumiin johtaneet syyt ovat moninaisia. Vakavissa vaaratilanteissa on huomioitava, että myös työntekijä on uhri (“second victim”) ja hän tarvitsee tukea voidakseen jatkaa työtään.

Palvelunjärjestäjän omavalvonta (23 §); mikäli esimerkiksi päihdekuntoutujien asumisyksikön sijaintihyvinvointialue ei ole sijoittanut asiakkaita yksikköön, järjestämisvastuussa olevien muiden hyvinvointialueiden tulee valvoa yksikön toimintaa. Vaarana on, ettei kukaan valvo tai päällekkäistä valvontaa tehdään hyvinvointialueilta, mikä ei tarkoituksenmukainen toimintatapa. Sijoituksia voi olla usealta hyvinvointialueelta, ja yhtenäisiä valvontakäytänteitä ei vielä ole. Tähän liittyen, myös erityisesti lastensuojelun osalta on päällekkäisyyttä, koska lastensuojelulain 79 §:n mukaan sijaishuoltopaikan toimintaa valvoo palvelunjärjestäjän eli sijoittajahyvinvointialueen lisäksi myös sijoitushyvinvointialue. ”Valvontaa toteuttaessaan sijoitushyvinvointialueen, Lupa- ja valvontaviraston sekä Ahvenanmaan valtionviraston tulee toimia yhteistyössä sijoittajahyvinvointialueen kanssa”. Käytännössä päällekkäinen valvonta tarkoittaa sitä, että sijaishuollon laitoshuoltoa tuottava palveluntuottaja voi joutua vastaamaan useamman sijoittajahyvinvointialueen vaatimiin (osittain samankaltaisiin) selvityspyyntöihin, jotka liittyvät saman epäkohta/vaaratapahtuman selvittelyyn. Valvontaviranomainen saa täten myös useita omavalvonnallisia ilmoituksia ja selvitysyhteenvetoja (valvontalaki 34 §) samasta tapahtumasta eri hyvinvointialueilta. Toivottavaa olisi, että sijoittaja- ja sijaintihyvinvointialueiden sekä valvontaviranomaisen välisiä yhteistyön ja vastuun jaon rooleja sekä valvonnan toteutuksen käytännön menettelytapoja selkiytetään.

Satakunnan hyvinvointialue

Tero Mäkiranta
Hyvinvointialuejohtaja

Katri Siiri-Valovirta
Valvontapäällikkö